

NVE

NVEs vedtak

Nedlegging av dam Beiske

Farsund kommune i Agder fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Å Energi
Referanse	201006211-20
Dato	23.09.2025
Ansvarlig	Silje Aakre Solheim
Saksbehandler	Marianne Ask

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Innhold

SØKNAD	2
HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING	6
NVES VURDERING	8
NVES KONKLUSJON	11
FORHOLDET TIL ANNET LOVVERK	11
MERKNADER TIL KONSESJONSVILKÅR ETTER VANNRESSURSOVEN	11
VEDLEGG 1	14

Sammendrag

Å Energi (tidligere Agder Energi Vannkraft AS) søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til nedlegging av dam Beiske. Vane kommune fikk i kgl.res. av 2. april 1917 tillatelse til å regulere Beiskevassdraget. Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vassdragenes benyttelse m.v. av 1. juli 1887 § 25, jf. tilleggslov av 19. juli 1907. Departementet har gitt NVE fullmakt til å fatte vedtak i saken, eventuelle klager behandles av departementet.

Dammen oppfyller i dag ikke kravene i damsikkerhetsforskriften, og magasinet har ikke lenger noen funksjon for eier etter at Beiske kraftverk ble tatt ut av drift i 1965. Reguleringsmagasin i øvre deler av nedbørfeltet er overtatt av Farsund kommune til drikkevannsforsyning, noe som har gitt sterkt begrenset avrenning i vassdraget. NVE vurderer nedleggingen av dammen etter vannressursloven §§ 41 og 8.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Statsforvalteren i Agder (tidligere Fylkesmannen i Agder), Vest-Agder fylkeskommune (nå Agder fylkeskommune) og Farsund kommune har uttalt seg i saken og ingen er imot nedlegging av dammen. Statsforvalteren er positiv til tiltaket og mener at fjerning av dammen bidrar til at vannforekomsten i større grad blir lik naturtilstanden. De trekker også frem at det bør tilrettelegges for ålepassasje ved overløpet, samt at rivningsmassene bør fraktes bort. Agder fylkeskommune mener at dammen har verdi for friluftsliv, men ser at det å opprettholde den vil medføre vesentlige kostnader, og de vil derfor ikke motsette seg fjerning av dammen. Farsund kommune uttaler at dammen er et viktig friluftslivsområde og at demningen er et landemerke og historisk element som bør tas vare på. De har ikke gitt uttrykk for at de vil overta eieransvar for damanlegget.

Hvorfor gir NVE tillatelse?

Det følger av vannressursloven § 41 at vassdragsanlegg som ikke er i bruk og eier ikke lenger ønsker å holde ved like, skal fjernes, og området så langt som mulig tilbakeføres. Tillatelse til nedlegging av vassdragsanlegg skal gis dersom ikke særlige grunner taler imot.

Nedlegging av dam Beiske vil føre til at vannspeilet senkes med 6,8 meter. Dette vil i en begrenset periode forringe landskapsopplevelsen og utøvelse av friluftsliv i og ved Beiskevann. Det er ikke fisk i Beiskevann og naturen vil forholdsvis raskt revegetere reguleringssonen. Det er ingen registrerte kulturminner i området, og selv om demningen er et historisk element i kommunen, er anlegget ikke fredet. Ved behov kan det stilles vilkår til tiltaket. Alternativet til nedlegging er at noen andre overtar dammen med de forpliktelser dette innebærer. Agder Energi Vannkraft AS

varslet om nedleggelse av dam Beiske allerede i 2010, men ingen har sett slik nytte av anlegget at de ønsker å overta det.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene mener NVE at det ikke er særlige grunner som tilsier at det ikke kan gis konsesjon for nedlegging av dam Beiske etter foreliggende planer, jf. vannressursloven § 41, tredje ledd. Å Energi (tidligere Agder Energi Vannkraft AS) gis konsesjon etter § 8 i vannressursloven til nedlegging av dam Beiske på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Agder Energi Vannkraft AS (nå Å Energi), datert 26.02.2019:

«Agder Energi Vannkraft AS (AEVK) ønsker å senke vannstanden i Beiskevann med 6,8 meter ned til opprinnelig vannstand før oppreguleringen av vannet, og rive hoveddelen av dam Beiske. Reguleringsmagasinet har ikke vært benyttet etter Beiske kraftverk ble satt ut av drift i 1965. Dammen, slik den står i dag, er plassert i sikkerhetsklasse 1 og revurdering som er gjennomført viser behov for forsterkninger som er svært kostbare. AEVK ønsker i stedet å senke vannstanden og rive dammen ned til det nye vannstands nivået og etablere en ny overløpsterskel. Etter disse tiltakene er gjennomført, vil den resterende delen av dammen plasseres i sikkerhetsklasse 0.

Agder Energi Vannkraft søker herved

Etter vannressursloven, jf. § 8 om tillatelse til:

- *Å redusere HRV med 6,8 meter ned til kote 155,45 (NGO-høyde) som var den normale vannstanden før reguleringen. AEVK søker samtidig om å rive de øverste ca. 6,8 m av dammen ned til ny HRV. Gjenstående del av dammen vil dermed fungere som en overløpsterskel (bassengterskel).»*

Hoveddata for dam Beiske

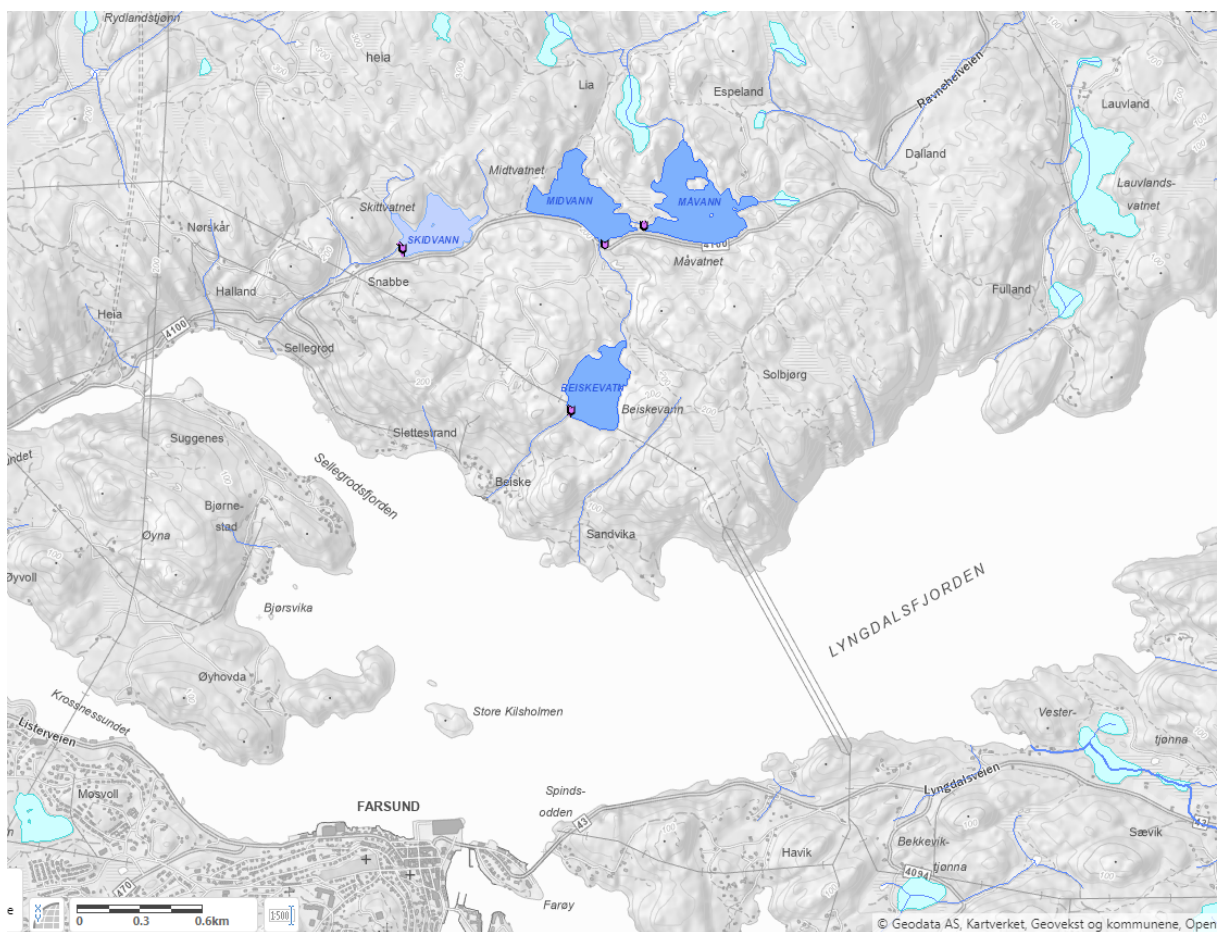
Hoveddata for eksisterende dam og terskel som skal stå igjen etter nedleggelsen er gjengitt i tabellen under:

TILSIG		Opprinnelig	Omsøkt
Nedbørfelt	km ²	3,1	0,6
Spesifikk avrenning	l/(s · km ²)	45,2	45,2
Middelvannføring	l/s	140	27
MAGASIN			
HRV	moh.	162,25	
LRV	moh.	152,75	155,45
Terskel utløp bunnluke	moh.	151,05	
Magasinvolum	mill. m ³	0,7	ca. 0,1
Lengde dam	m	71,45	
Lengde overløp	m	12,3	

Bakgrunn for søknaden

Å Energi er eier av dam Beiske som ligger i Farsund kommune. Å Energi ble dannet etter fusjon mellom Agder Energi og Glitre Energi i 2022. Agder Energi fikk tildelt konsesjon gjennom kongelig resolusjon av 2. april 1917 med tillatelse til å regulere Beiskevassdraget med Maavann, Midvann og Beiskevann. Dam Beiske ble brukt som reguleringsmagasin for Beiske kraftverk som var i drift fra 1917 til 1965. Dammen ble bygget for å demme opp 6,8 meter og hadde en samlet reguleringshøyde på 9,5 meter. I 1976 overtok Farsund kommune reguleringsrettene i Maavann og Midvann, som ligger oppstrøms Beiskevann. I dag nyttes disse som drikkevannskilde, og avrenningen føres i hovedsak til Skidvann vannverk. Agder Energi Vannkraft AS beholdt rettighetene til reguleringen av Beiskevann, men nedbørsfeltet ble da begrenset til 0,6 km². Muligheten for etablering av småkraftverk ble vurdert, men ikke funnet økonomisk lønnsomt.

Figur 1 Kartutsnitt hentet fra NVE Atlas. Beiskevassdraget med tilhørende Måvann, Midvann og Beiskevann i forhold til Farsund.

Beskrivelse av området

Beiskevann ligger 162 moh. i et kystnært middels kupert ås- og fjellandskap, med hei og noen skog- og myrområder. Det er regulert til fritidsboliger i et område på vestsiden av vannet, og her er det etablert vei nesten inn til demningen. Østsiden av vannet er lite preget av menneskelig aktivitet. Fylkesvei 679 går gjennom nedbørsfeltet nord for Beiskevann.

Teknisk plan

Rivning av demning

Det er planlagt at den øvre delen av demningen, som består av stein, fjernes og ny overløpsterskel etableres på kote 155,45, øst på damkronen. Dette utgjør en senkning av vannstanden på 6,8 meter. Bunnluke og tapperør vest på damkronen er sprengt ned til kote 151,05. Lukene er ikke lenger funksjonsdyktige og tapperøret er tettet med en betongpropp. Resterende betongdam i dette dypløpet, der også vannveien har vært ført ut av dammen, vil ha en høyde på ca. 8 meter, se figur 2. Det er behov for 85 meter med ny vei i forbindelse med anleggsarbeidet, og stein og betong fra dammen er planlagt deponert nedstrøms for å utforme et elveløp opp til vannet. Beiske kraftverk og vannveien er fjernet tidligere.

Figur 2 Dam Beiske med overløp i forkant av bildet og utsprengt bunnløp i midten. Det er planlagt å fjerne steinene i dammen. Støpt del av dammen i utsprengt løp er planlagt satt igjen for å beholde vannspeilet slik det var før oppdemmingen.

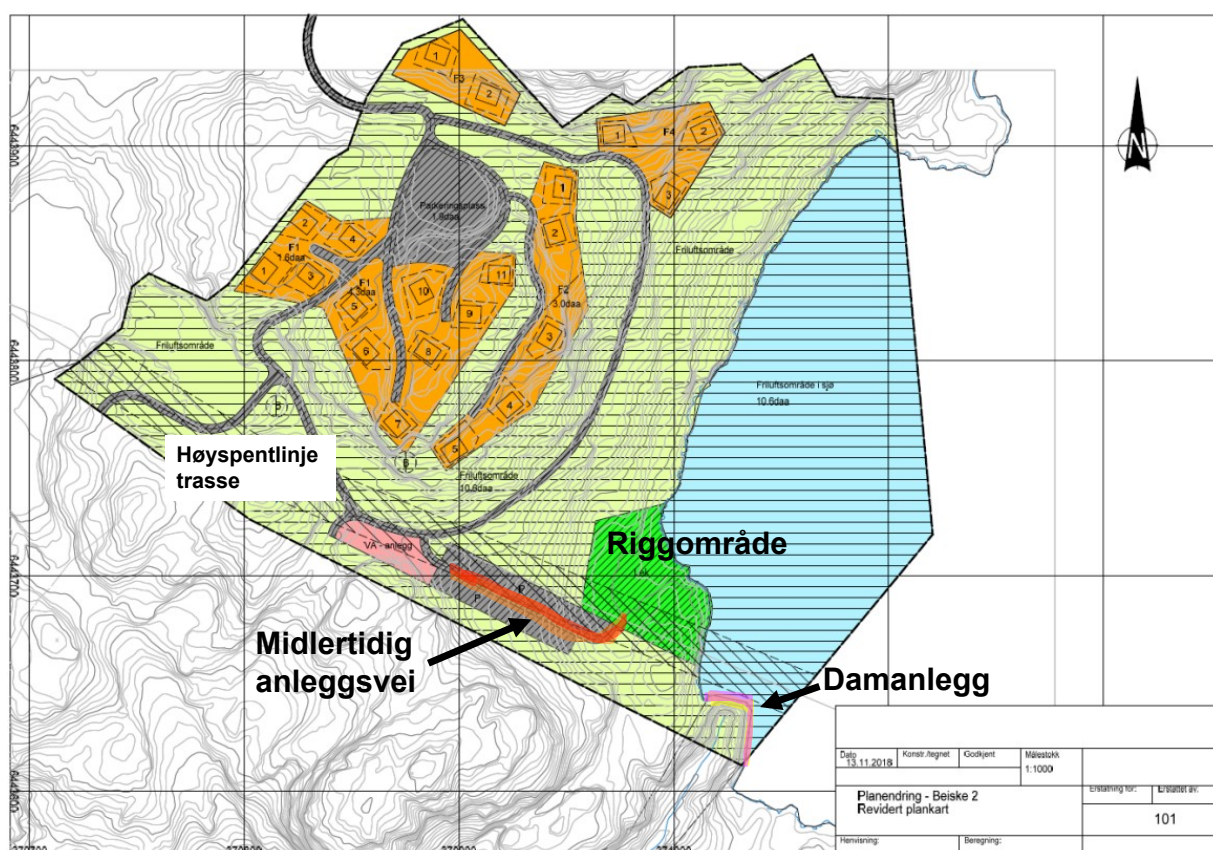

Arealbruk og anleggsvei

Å Energi vil nytte vei etablert til hyttefeltet Beiske II til transport av anleggsmaskiner. Veien ligger vest for Beiskevann og stopper ca. 85 meter fra vannet. I kommunens reguleringsplan er det godkjent en midlertidig anleggsvei fra hyttefeltet og ned til Beiskevann. Et område avsatt til «lek» (161,538 m²) like ved vannet vil fungere som midlertidig riggområde. Se figur 3. Rivning av dammen vil foregå med gravemaskin fra lekter. Området ryddes i ettertid og tilrettelegges i samråd med grunneier Beiske Eiendom AS.

Deponi

Å Energi ønsker å plassere rivningsmasser av stein og «ren betong» nedstrøms overløpet som plastring for å sikre mot erosjon ved flom. Øvrige masser transporteres til godkjent mottak.

Figur 3 Reguleringsplan for hyttefelt Beiske II behandlet i 2019 i Farsund kommune. Kartet viser også midlertidig anleggsvei ned til riggområde og damanlegget.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I Farsund kommune sitt arealplankart grenser Beiskevann til LNFR-områder både i nord, øst og sør. Området vest for Beiskevann er avsatt til spredt fritidsbebyggelse og fremtidig spredt fritidsbebyggelse.

Vannforskriften

Beiskevann er ikke registrert som en egen vannforekomst, men inngår i elvevannforekomsten 024.523-R Lyngdalsfjord-ytre bekkefelt. Vannforekomstens økologiske tilstand er vurdert til moderat på grunn av eutrofiering. Registrerte påvirkninger er sur nedbør og avløp fra spredt bebyggelse.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 og 7 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Farsund kommune uttalte i brev av **19.09.2019** at området ved Beiskevann er et viktig friluftslivsområde. De mener at speidernes leir nær vannet må knyttes til ny strandsone og at ny badeplass må opparbeides. De er positive til utbyggers forslag om avsatt område for lek nordvest for demningen. Dette vil ivareta det nye hyttefeltets behov. Videre mener kommunen at demningen er et landemerke og et historisk element som bør tas vare på. Kommunen spør om dammen kan bevares dersom det lages hull og legges inn en tilstrekkelig kulvert nederst.

Vest-Agder fylkeskommune uttalte i brev av **12.09.2019**:

«Vest-Agder fylkeskommune mener at Beiskevann har en verdi for friluftsliv i dag. I tillegg til å være et sentralt landskapselement for turgåere i området, blir vannet brukt til både padling og bading. Det er grunn til å tro at bruken av området vil øke dersom hyttefeltet i nærheten blir bygd. Dersom Beiskevann senkes vil dette trolig medføre at kvaliteten på friluftsområdet reduseres og at bruken av vannet i friluftslivssammenheng (opphold, bading og padling) avtar. Ut fra et friluftslivsperspektiv bør vannspeilet i Beiskevann opprettholdes som i dag.

Fylkeskommunen ser imidlertid at det å opprettholde dammen vil få vesentlige kostnader. Fylkeskommunen vil derfor ikke motsette seg fjerning av dammen. Det bør imidlertid vurderes avbøtende tiltak i samråd med kommunen, evt. brukerne av området.»

Fylkesmannen i Agder (nå Statsforvalteren i Agder) uttalte i brev av **03.07.2019**:

«Fylkesmannen er positiv til at dammen fjernes.

Vi vil se det som naturlig at rivning også innebærer at det etableres områder hvor ål lettere kan vandre opp og innvandre oppvekstområdene oppstrøms. Basert på estetiske forhold anbefaler vi at rivningsmassene og ren betong ikke blir deponert like nedstrøms gjenstående dam. Vi kan ikke se at det er vedlagt analyse på om den «rene» betongen er ren. Dersom deponering utføres lokalt, må dette registreres i forurensingsbasen.»

Tilleggsopplysninger

Tiltakshaver sendte inn kommentarer til høringsinnspillene den **03.03.2020**:

«Tilrettelegging for allmennheten. Når vannspeilet er senket ned til nytt nivå planlegges det å forlenge dagens sti fra speiderhytta og ned til ny strandsone. Arbeidet vil gjøres i samråd med brukerne.

Håndtering av vann under rivning. For å begrense spredning av partikler mest mulig planlegges det å gjennomføre rivningen når det er lavt tilsig til magasinet. Rivning foregår fra gravemaskin på flåte og begynner med senkning av dagens overløp i øst. Så rivning av seksjoner av murdammen ned mot lavere vannstand hvorpå overløpet i øst senkes ytterligere. Dette prinsippet følges til murdelen av dammen er revet ned til betongdammen. Vannet ledes da fortløpende på østre side av damkonstruksjonen og vil ikke renne over rivemassene som legges lenger oppstrøms i elveleiet. De fire laveste meterne av dammen som skal rives er i dypløpet og består av betong. Her vil rivning foregå på samme sted vannet avledes, da det ikke finnes bortledningsmuligheter. Før rivningen av betongdammen starter vil det lages et midlertidig basseng nedstrøms i elvegjelet som fungerer som sedimentbasseng for å forhindre spredning av partikler til bekken nedstrøms.

Betonganalyser. Det er innsamlet representative betongprøver på dammen. Det ble tatt to prøver av selve dammen (prøvenummer 1 og 2) som høyst sannsynlig er fra byggetiden og en prøve av avretningsmasser på toppen av dammen (prøvenummer 3) som trolig er av nyere dato. Analyseresultatene er satt opp i tabellen under og viser at alle analyseresultater ligger godt innenfor grenseverdier oppgitt i Miljødirektoratets faktaark M-14 2014. Dette betyr at betongen kan gjenbrukes og erstatte andre masser.

Gjenbruk av rivemasser. Alt annet enn stein og betong blir sortert ut og levert til godkjent mottak i tråd med regelverket. Rivningen genererer ca. 100 m³ rivebetong og ca. 1000 m³ steinblokker. Rivebetongen er som vist ren og vil sammen med steinblokker fra murdammen brukes som erstatningsmasser for andre masser i forbindelse med oppbygging av terrenget mellom elvefare og den resterende delen av dammen, erosjonssikring av elveløpet, samt tilrettelegging for oppvandring av ål. Rivemasser fra betong legges ned i fyllingen og plastres med steinblokker for å unngå erosjon i disse massene. Det lages et definert bekkeløp over rivemassene som leder vannet sikkert nedstrøms dammen. Bekkeløpet skal plastres godt for å sikre mot erosjon. Det ferdig utformede bekkeløpet vil etter vårt syn lette muligheten for oppvandring av ål vesentlig kontra slik situasjonen er i dag.

Alternativ til rivning. Det har vært vurdert å perforere dammen og la den stå. Om dammen skulle bli perforert på kote 155,45 (eksisterende bunnluke ligger lavere) måtte det bli bygget en kulvert på denne høyden i murdammen. Dammen er i dårlig forfatning og det fremstår risikabelt å gjøre dette inngrepet med tanke på dammens stabilitet både i byggetid og i ettertid.

Alternativ håndtering av rivemasser. Muligheten for utkjøring av rivemassene har vært vurdert. Terrenget tett på dammen er bratt og en bygging av vei helt frem til dammen vil medføre mye sprengning i terrenget. Området nedstrøms dammen er svært bratt, og en bygging av vei hit ville vært omfattende. Det er derfor valgt rivning fra flåte som anses å gi minst inngrep i terrenget og mest rasjonell gjennomføring. En fløting av rivemassene til land, omlasting og kjøring til deponi vil være en omfattende operasjon. Lokal gjenbruk av rene

masser synes som en langt bedre løsning der terrenget nedstrøms dammen bindes sammen, bekkeløpet erosjonssikres og ålen får en vesentlig enklere vandringsvei opp i magasinet.»

NVEs vurdering

Beiskevann fungerte som reguleringsmagasin til kraftproduksjon i Beiske kraftverk fra 1917 til 1965. Vannet har ikke vært regulert siden, og tilfredsstiller ikke kravene i damsikkerhetsforskriften. Øvre deler av nedbørfeltet er benyttet til kommunal vannforsyning. Magasinet har ingen funksjon for dameier, og de ønsker derfor å rive mesteparten av demningen. Vannstanden i Beiskevann senkes da 6,8 meter. Den resterende delen av dammen i bunnløpet må bli stående for å bevare det opprinnelige vannspeilet i Beiskevann.

Damsikkerhet og nedlegging av vassdragsanlegg

Søknaden skal behandles etter vannressursloven § 41, som sier at tillatelse til nedleggelse skal gis etter § 8, om ikke særlige grunner taler imot. Vassdragsmyndigheten har etter § 42 i vannressursloven mulighet for å overføre et vassdragsanlegg til noen som ønsker det opprettholdt. Dameier har informert ev. interessenter om nedleggelse i god tid, og dette ble også kommunisert gjennom offentlig høring og kunngjøring. Ingen har meldt at de ønsker å overta drift og vedlikehold av damanlegget.

Dam Beiske er klassifisert i konsekvensklasse 1 ved brudd. Dammen tilfredsstiller ikke dagens krav i damsikkerhetsforskriften og det må gjennomføres omfattende forsterkningstiltak for å ivareta dette. Siden dammen ikke har en funksjon for eier, ønsker ikke Å Energi å rehabilitere dammen.

Vannressursloven er tydelig på at eier av vassdragsanlegg har et ansvar for å vedlikeholde anlegget, jf. vannressursloven § 36. Dersom eier ikke lenger ønsker å holde anlegget ved like, sier § 41 at anlegget skal fjernes, og vassdraget så langt som mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygd.

NVE vurderer at det planlagte tiltaket er nødvendig for at tiltakshaver kan innfri sine plikter etter vannressursloven og damsikkerhetsforskriftens bestemmelser. Det kan medføre ulemper for allmenne interesser. Gjennom konsesjonsbehandling av nedlegging av vassdragsanlegg kan NVE sette vilkår til hvordan nedleggingen skal gjennomføres for å avbøte dette.

Hydrologiske virkninger av tiltaket

Beiskevann har et areal på 0,0875 km² og demmer opp 0,7 mill. m³ i dag. Nedbørfeltet er redusert fra 3,1 til 0,6 km², da Midvann og Maavann oppstrøms er regulert og benyttes i kommunens vannforsyning. Vannføringen ut av dammen tilsvarer tilsiget, og dette vil ikke endres etter rivning. Ved fjerning av dam Beiske, vil magasinet få noe redusert vannspeil. Det er stedvis bratt i vannkanten, og visuelle endringer vil være størst i den nordlige delen av vannet, se dybdekart i vedlegg 1.

Fordi Beiskevann ikke reguleres i dag, og størrelsen på vannoverflaten i liten grad reduseres, mener NVE at fjerning av vassdragsanlegget ikke vil medføre endringer i vannføringen nedover i vassdraget.

Overløp

Tiltakshaver skriver at etter rivning vil gjenstående del av dammen fungere som en overløpsterskel. Det er ikke beskrevet hvordan overløpet skal utformes, om det skal være flatt overløp eller v-formet. NVE vil påpeke at en flat terskel vil turrlegge utløpselva unødvendig i

perioder med tørke. Et v-formet overløp vil til sammenligning være mer naturlig og gi en jevnere og mer kontrollert avrenning som blir lavere og lavere før den til slutt stopper og tørrlegger elven. Et v-overløp kan også håndtere større mengder vann og redusere risikoen for plutselige og store utslipp. NVE anbefaler et v-formet overløp som et alternativ til flat terskel.

Grunnvann

Grunnvannstanden og magasin vannstand er hydraulisk knyttet sammen. Som regel vil grunnvannstanden rundt et magasin variere med vannstanden i magasinet, men med varierende forsinkelser.

Konsekvensene av senket grunnvannstand er avhengig av hva slags løsmasser som er rundt magasinet. Beiskevann er i hovedsak omgitt av fjell, og det er noe vegetasjon i form av lyng og furu som strekker seg ned til vannkanten. Løsmassekart fra NGU viser et tynt dekke av morene i nordenden av vannet. Dette er israndavsetningene som ligger i et NV-SØ-gående belte og dekker den nordligste delen av vannet. Grunnvannstanden i morenen nærmest vannet påvirkes direkte ved at vannstanden senkes, men vil mates noe av innløpsbekken til Beiskevann som renner gjennom morenebeltet akkurat her. Senkningen antas å være av svært lokal art og NVE mener at konsekvensene for grunnvannet er akseptable. Søk i Naturbase viser et område med dyp myr på 6,3 dekar ca. 70 meter øst for Beiskevann i samme morenebelte. Selv om denne ligger > 10 m høyere i terrenget kan det være sammenhengende grunnvann i israndavsetningene. Siden det er en etablert dyp myr i terrenget, vurderer vi det som sannsynlig at morenemassen har lav gjennomtrengelighet og at myren ikke påvirkes i nevneverdig grad av senkningen i Beiskevann.

NVE vurderer det slik at tiltaket ikke er til nevneverdig negativ påvirkning på hydrologiske forhold.

Naturmangfold

Det er ikke utarbeidet rapport om biologisk mangfold i forbindelse med denne søknaden.

Naturtyper

Søk i Naturbase (30.07.2025) og innkomne høringsuttalelser fra Farsund kommune, Agder fylkeskommune og Statsforvalteren i Agder viser at det er naturtyper som israndavsetninger og hei og åpen vegetasjon i nærheten av Beiskevann. Naturbase viser myrer i området, men ingen har direkte tilknytning til Beiskevann. Landskapet er preget av fjellknauser, åpen furuskog og lyng.

Arter

Søk i Artskart 30.07.2025 viser at flere rødlistede fuglearter holder til i nærheten av Beiskevann, men disse er i hovedsak knyttet til sjø, og påvirkes ikke av tiltaket. Ellers har bever (LC) tilhold ved dammen. Det er ikke fiskevandring av anadrom fisk inn eller ut av Beiskevann, og heller ikke annen stedegen fisk. Det antas at det er ål i vassdraget, og at demningen slik den står i dag er et hinder for ålevandring. Tiltakshaver mener stein og betong fra damanlegget kan gjenbrukes som plastring og utforming av et elveløp nedstrøms vannet, og at dette vil gjøre det enklere for ål å vandre opp i dammen.

NVE ser at beveren påvirkes direkte ved at vannstanden senkes med 6,8 meter. Bever er vanligvis veldig stasjonær, men kan bygge ny bolig eller flytte om forholdene endres. Tidspunkt for senkning av vannstanden er viktig for å ivareta bever. Dersom vannet blir tappet ned i god tid før vinteren, gir dette beveren mulighet til å bygge nye hytter, enten i andre vann eller i Beiskevann når vannstanden har stabilisert seg. NVE er enig i at fjerning av demningen vil gjøre det enklere for ål å vandre i vassdraget. Ål vandrer også på land så lenge det er fuktig, og vi mener det ikke er et

problem for ålen å komme seg opp til Beiskevann etter at damkronen er fjernet. Gjenbruk av stein fra damanlegget og plastring nedstrøms vil dermed være unødvendig med tanke på ål.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattet beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om nedlegging av dam Beiske legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 30.07.2025. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet, og ev. fastsette vilkår til konsesjonen. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår gitt i konsesjon. Tiltakshaver vil være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Beiskevann har i lang tid hatt verdi for den lokale speidergruppen. I nordenden av vannet er det etablert leirplass og tilrettelagt med gapahuk og opplegg for kano. Vannspeilet er et sentralt landskapselement, og det er mer aktivitet i området etter at kommunen godkjente bygging av nytt hyttefelt like vest for Beiskevann.

NVE mener det er viktig at tiltakshaver involverer grunneierne og speiderne i planene for tilrettelegging etter at senkningen er utført.

Deponi

Å Energi ønsker å plassere rivningsmassene av stein og ren betong like nedstrøms gjenstående dam. Massene skal legges som plastring i sidene og fungere som erosjonssikring. De mener også at inngrep i naturen blir mindre dersom massene kan plasseres like nedstrøms.

Statsforvalteren i Agder (tidligere Fylkesmannen i Agder) mener at massene ikke burde plasseres nedstrøms demningen av estetiske grunner. NVE er enig med Statsforvalteren. Vi kan heller ikke se for oss hvordan plastring nedstrøms kan foregå uten at gravemaskin tar seg frem i terrenget. Siden det er fast fjell og lite løsmasser nedstrøms dammen, mener vi at det ikke er nødvendig med erosjonssikring. Det har ikke vært erosjonssikret tidligere, og vannføringen ut av dammen vil ikke endres nevneverdig etter nedbygging. NVE mener derfor at massene bør gjenbrukes et annet sted eller transporters til godkjent mottak.

Oppsummering

Damanlegget i Beiskevann tilfredsstiller ikke dagens krav i damsikkerhetsforskriften og må rehabiliteres om den skal bli stående. Dammen ble tidligere regulert og fungerte som inntaksmagasin for kraftproduksjon fra 1917 til 1965. Anlegget har ikke vært i bruk siden og har ingen funksjon for eier. Å Energi søker derfor om å rive damanlegget og senke vannstanden med 6,8 meter til kote 155,45. Steinene i dammen fjernes, mens betongdelen der bunnløpet har vært beholdes for å beholde vannstanden slik den var før oppdemming. Senkningen av vannstanden vil gjøre Beiskevann mindre attraktivt som rekreasjonsområde i tiden etter nedbygging på grunn av en synlig reguleringssone, men denne er forholdsvis liten, og vil antagelig revegeteres relativt raskt. Størrelsen på vannspeilet vil reduseres noe, men naturmangfoldet vil ikke påvirkes i nevneverdig grad. Det bør tilrettelegges for grunneiere og speidere som bruker vannet. Med bakgrunn i dette gir NVE tillatelse til nedlegging av dam Beiske.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Å Energi tillatelse etter vannressursloven § 8 jf. § 41, til å rive damanlegget i Beiskevann og senke vannstanden med 6,8 meter. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. SAK10 § 4-3. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen.

Merknader til konsesjonsvilkår etter vannressursloven

Det gis tillatelse til nedlegging av dam Beiske. Dette innebærer at dammen fjernes, men at en ca. 8 meter høy støpt del av dammen i bunnløpet står igjen.

Tidsfrist for innsending av fremdriftsplan

Fremdriftsplan for nedleggingen må sendes NVEs damtilsyn innen tre måneder fra NVEs vedtaksdato.

Bortfall av konsesjon

Konsesjonen bortfaller hvis ikke arbeidet er satt i gang senest tre år etter at den ble gitt, jf. vannressursloven § 27. Det samme gjelder hvis arbeidet deretter blir innstilt i mer enn to år. Vassdragsmyndigheten kan forlenge fristen én gang med inntil tre nye år.

Konsesjonærens ansvar ved nedlegging

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og driften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndighet underrettes i god tid på forhånd.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for tillatelsen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen.

NVE gir konsesjon på følgende forutsetninger:

Dam Beiske	
Dam Beiske	Damdel bygget i stein kan fjernes. Ytterligere fire meter av damkonstruksjon i betong i dypløpet kan fjernes. Behovet for supplerende tiltak ved gjenstående bunnsåle i betong avklares med NVEs damtilsyn. Damkronen skal bygges ned av gravemaskin fra lekter for å minimere fotavtrykket i naturen. Et midlertidig sedimentbasseng skal etableres for å hindre partikler i å renne ut i vassdraget.
Vannføringsendringer	Vannstanden i Beiskevann skal senkes med så lav hastighet at det ikke medfører urimelige skader og ulemper for naturmiljøet eller eiendom nedstrøms. Tiltakshaver vil stå som ansvarlig for eventuelle skader nedstrøms.
Vei	Midlertidig anleggsvei til vannet og eventuelle utbedringer av eksisterende vei skal beskrives i detaljplan og godkjennes før oppstart. Midlertidige veier skal tilbakeføres etter endt anleggsperiode.
Deponi	Det gis ikke tillatelse til etablering av et permanent deponi på stedet. Hvordan massene håndteres avklares i detaljplanen, i samråd med Statsforvalteren.

Riggområde	Riggområdet er i kommunens reguleringsplan avsatt til «lek». Etter endt anleggsperiode, skal område ryddes og reetableres i samråd med grunneier.
Rekreasjonsområde for speidere	Beiskevann nyttes aktivt av en speidergruppe og det er etablert gapahuk og opplegg for kano i nordenden av vannet. Området vil påvirkes direkte ved at vannstanden senkes 6,8 meter. Etter nedtapping skal det aktuelle området tilrettelegges med ryddet sti ned til vannet, ny badeplass og evt. nytt opplegg for kano i samarbeid med speiderne og grunneier.
Skilting og informasjon	Steder hvor det er naturlig å gå ned til vannet skal markeres med godt synlige skilt som informerer om tiltaket i anleggsperioden. Dersom vannet islegges under tapping skal det informeres på stedet og ved annonsering om uvanlige isforhold.
Annet	Anleggsarbeidet må pålegges utført slik at det ikke er til hinder for bruk av området. Ved eventuelle stier som blir berørt må alternativ trasé skiltes. Ved nedtapping av Beiskevann, skal ev. søppel som avdekkes ryddes og sendes til godkjent mottak. Kravet gjelder hele arealet som blir tørrlagt ved nedlegging av dammen. Det må tilrettelegges for naturlig revegetering. Der det er synlige rester etter anlegget skal det anordnes slik at det fremstår mest mulig naturlig.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer, skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret.

Utbygger må ta den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

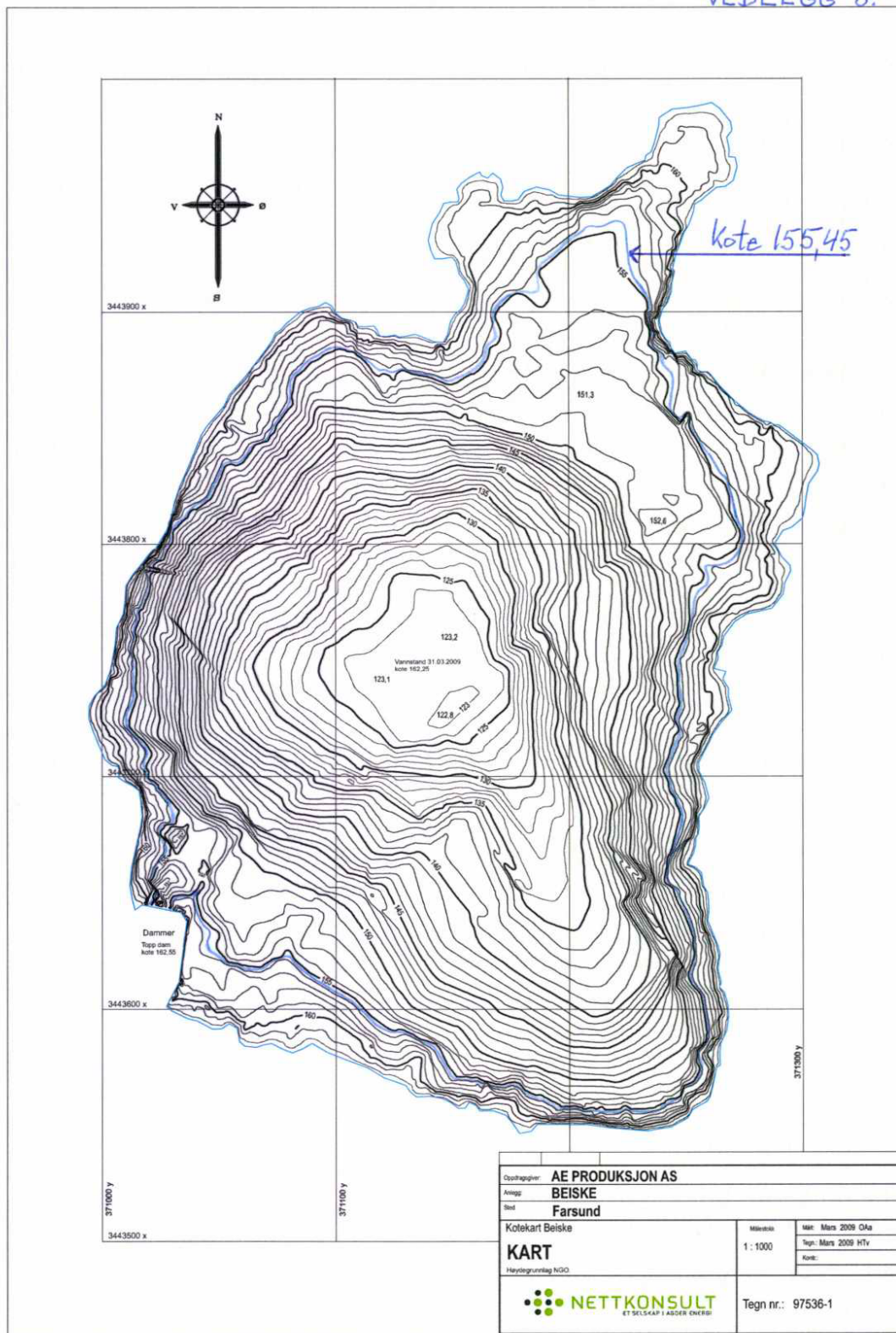
Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg 1

VEDLEGG 8.

Dybdekart for Beiskevann fra søknaden. Kote 155,45 er angitt med blå tegnet strek.